

İTTİPİAL İİCENİA\ İÇİNDİK

Harun Karadeniz, 1942 yılında Giresun'un Alucra ilçesinin Armutlu köyünde doğdu. Yüksek öğrenimini İstanbul Teknik Üniversitesi İnşaat Fakültesinde tamamladı. Öğrenciliği döneminde çeşitli öğrenci derneklerinde görev aldı. 1968-69 yıllarında İTÜ Öğrenci Birliği Başkanlığı yaptı. 1968 yılında TÖS'ün düzenlediği Devrimci Eğitim Şurasına çağrılı olan öğrenci Örgütleri Dayanışma Kurulu yürütücüsü olarak Kurulun ön çalışmalarına katıldığı halde, siyasal baskı ortamının yarattığı sınıksız yüzünden Şura'ya fiilen katılmadı. 12 Mart sıkıyönetiminin çeşitli engellemeleri yüzünden tedavisi geciken hastalığı onu 1975 Ağustosunda aramızdan ayırdı. Olaylı Yıllar ve Gençlik, Kapitallsiz Kapitalistler, Eğitim Üretim İçindir adlı Uç kitabı ve bazı broşürleri vardır. Harun Karadeniz'in "Eğitim Üretim İçindir" adlı yapıtını tanıtan bir yazıyı aşağıda sunuyoruz.

"Ali topu bana at", "Baba bana bal al". 6-7 yaşlarında öğrenim yaşamına atılan bir çocuk, ilkököl abecesinde yer alan bu sözlerle, daha yaşamının ilk dönemlerinde "ben"cillikle, bireycilikle koşullandırılıyor. Yoksulluk içinde yetişen ve yaşamında henüz balı görmemiş bir çocuğun kafasına "bal" gibi soytut bir kavram yerleştiriliyor." 1969 yılında yapılan bir açık oturumda bu gerçekleri dile getiriyordu Harun Karadeniz. Kısa süren yaşamı boyunca, genel olarak eğitim kurumunun işlevi, amacı ve özel olarak da Türkiye'deki eğitim düzeninin durumu konularına eğilen Karadeniz'in bu alandaki çalışmaları Eğitim Üretim İçindir adlı yapıtta toplanmış. Kitabın önsözünde de belirtildiği gibi "... yazar ne bir eğitim uzmanıdır, ne de bir felsefecidir. Yazarın kısa ömrü boyunca güttüğü amaç, varolan herşeyi didik didik etmek, aksaklıkları, çözümsüzlükleri teşhir ederek kimi saptamalarla bunların çözümüne ipuçları sağlamak olmuştur. Eğitim Üretim İçindir çalışması da ancak yazarın ömrünü verdiği bu genel amacı içinde değerlendirildiğinde gerçek anlamını kazanacak-

Eğitim Üretim İçindir: Harun Karadeniz. Gözlem Yayınları, Eylül 1975

tır... Yani bu çalışma, konuya metodik bir yaklaşımdan ve eğitim üretim ilişkilerini kolayca kavrayacak bir tarzda ele almaktan öte bir amaç taşımamaktadır."

Kitabın iki ana bölümden oluştuğunu söyleyebiliriz. Birinci bölümde, insanın yeryüzünde belirlediğinden bugüne değin, yaşamak için üretim, üretim için bilgi, bilgi için eğitim biçiminde ortaya çıkan zincirleme ilişki, bilginin ve bilgi teorilerinin tarihsel gelişimi; öğrenme, unutmama, anımsama, koşullanma vb. olguların insan beyninde nasıl oluştuğu, insan beyni ile bilgisayar arasındaki benzerlik, eğitim kurumlarının ve iletişim araçlarının bilgilendirme üzerindeki etkileri inceleniyor. Yazar, bu konulara derinlemesine bir araştırma ve inceleme ile değil, metodik bir biçimde yaklaşmış.

Kitabın ikinci ana bölümünde, yazar, eğitimin üretim için olduğu ve eğitim düzeninin ülkenin ekonomik ve siyasal yapısından bağımsız olarak düşünülemediği ilkelerinden giderek Türkiye'deki eğitim düzeninin irdelemesini yapıyor. Bu iki ilke bir bakıma bu kitabın temel taşlarını oluşturuyor ve Türkiye'deki eğitim kurumlarının, öğretim programlarının ve eğitim ilkelerinin bu temel

taşların üzerine ne ölçüde sağlam olarak oturtulduğu sergileniyor.

Yazar, Türkiye'deki eğitim düzeninin temel yanılığını, eğitimin üretime dönük olmaması, bunun yerine ansiklopedik ve bir takım soyut bilgiler verilmesi biçiminde koyarken özellikle orta öğrenimin amacının ne olduğunun bile bilinmediği üzerinde duruyor. Yalnızca köy enstitüleri, üretime dönüklük açısından diğerlerinden farklı bir özellik gösteriyor. Köy enstitülerindeki günlük yaşam ve iş takvimi, kuruluş ve kapatma nedenleri ana hatlarıyla belirtiliyor.

Değinilen diğer bir konu da yurt dışına beyin göçü ve eğitimdeki dış etkiler. Ekonomik ve siyasal açıdan değerlendirilmesi gereken bu dış etkilerin iki zararlı sonucu var: Eğitimi dışa bağımlı kılma ve dış ülkelerde çalışmaya uygun eğitim. Şu sözler, bu sonuçları çok iyi bir biçimde vurguluyor: "Dış ülkelerin gelişmiş tekniklerinden yararlanmak başka şeydir, dış ülkeyle ilişkimizin kesilmesi halinde elinden hiç bir iş gelmez durumda kalmak başka bir şeydir."

Kitapta, Milli Eğitim Şuralarında, özellikle 7. ve 8. Milli Eğitim Şurasında saptanan ilkelerin eleştirisi de yapılmış ve bunların uygulanamayışı üzerinde durulmuş. Harun Karadeniz, eğitim için iki temel ilke öneriyor: 1) Eğitimin üretim için olması; 2) Eğitimin yaratım için olması. Eğitimin, kalkınma için ne denli önemli bir etmen olduğunu, yazar şu sözlerle açıklıyor: "Bilimsel araştırmalarla yaratıma ve her alanda üretime dönük bir eğitim düzeni, kalkınmanın temelidir."

Harun Karadeniz, bütün bu çözümlerinin ışığı altında, insanın insanı sömürmediği bir dünya için eğitimi, ne için ve kim için yapıldığı bilinen bir üretime yönelik eğitimi hedef olarak gösteriyor.

Eğitim sorununa hangi açılardan yaklaşılması ve bu sorunun nasıl bir temel üzerine oturulması gerektiğini göstermesi bakımından, özellikle, bu konu ile ilgilenenlere salık verilecek bir yapıt Eğitim Üretim İçindir.